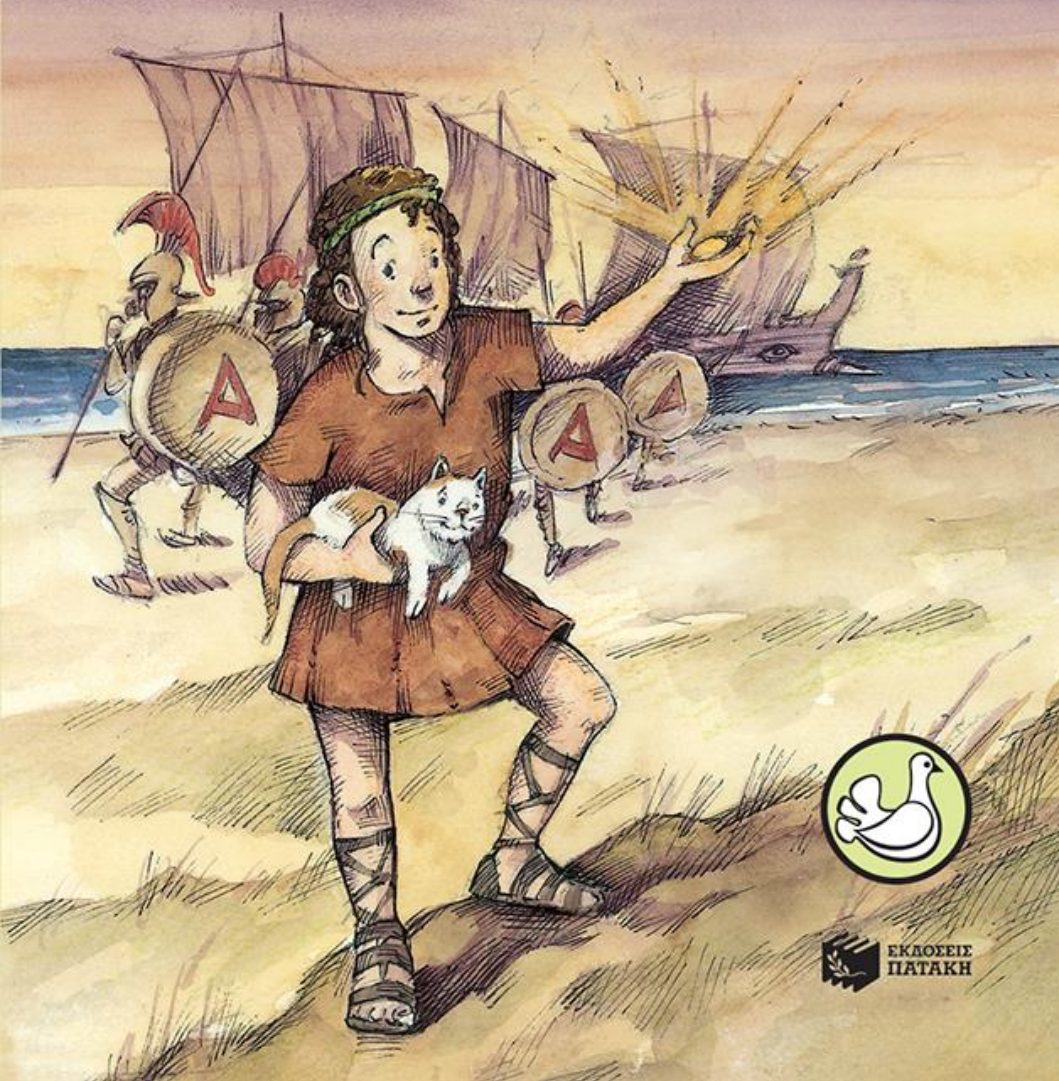

Μαρία Μπάστα

Φαίδωνας
και
Ελλάνικος

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ

ΜΑΡΙΑ ΜΠΑΣΤΑ

*Φαίδωνας και
Ελλάνικος*

ΣΥΛΛΟΓΗ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΑ

Θέση υπογραφής δικαιούχου δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας
εφόσον αυτή προβλέπεται από τη σύμβαση

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως άνευ γραπτής αδείας του εκδότη η κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Εκδόσεις Πατάκη – Σύγχρονη λογοτεχνία για παιδιά και για νέους
Συλλογή Περιστέρια – 210

Μαρία Μπάστα, *Φαίδωνας και Ελλάνικος*

Εικονογράφηση: Σπύρος Γούσης

Σχεδιασμός εξωφύλλου σειράς: polka dot design

Επιμέλεια-Διορθώσεις: Κατερίνα Βασιλοπούλου

Σελιδοποίηση: Κωνσταντίνος Καπένης

Copyright[©] για την εικονογράφηση του εξωφύλλου Σ. Πατάκης

ΑΕΕΔΕ (Εκδόσεις Πατάκη), 2020

Copyright[©] Σ. Πατάκης ΑΕΕΔΕ (Εκδόσεις Πατάκη)

και Μαρία Μπάστα, 2020

Πρώτη έκδοση από τις Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα, Φεβρουάριος 2021

ΚΕΤ Δ002 ΚΕΠ 20/21

ISBN 978-960-16-8863-3

ΠΑΝΑΓΗ ΤΣΑΛΔΑΡΗ (ΠΡΩΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ) 38, 104 37 ΑΘΗΝΑ.

ΤΗΛ.: 210.36.50.000, 801.100.2665, 210.52.05.600, ΦΑΞ: 210.36.50.069

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210.38.31.078

ΥΠΟΚ/ΜΑ: ΚΟΥΤΣΑΣ (ΤΕΡΜΑ ΠΟΝΤΟΥ – ΠΕΡΙΟΧΗ Β' ΚΤΕΟ), 57009 ΚΑΛΟΧΩΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, Τ.Θ. 1213,

ΤΗΛ.: 2310.70.63.54, 2310.70.67.15, 2310.75.51.75, ΦΑΞ: 2310.70.63.55

Web site: <http://www.patakis.gr> • e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

*Για τον Σαράντο και τη Μαρία
με παντοτινή αγάπη*

ΔΥΟ ΦΟΡΕΣ τον απαρνήθηκαν τον Ήφαιστο οι γονείς του, κι ας ήταν στερνοπαίδι.

Τη μια τον απαρνήθηκε η μητέρα του η Ήρα λίγο αφότου γεννήθηκε. Δεν άντεξε, λένε, την ασχήμια του και τον πέταξε από τον Όλυμπο μακριά. Έτσι βρέθηκε ο θεός στον πάτο της θάλασσας, στο βασίλειο του Ποσειδώνα. Εκεί τον ανέλαβε η Θέτιδα, η Νηρηίδα με τη χρυσή καρδιά, και τον μεγάλωσε με αγάπη για εννιά ολόκληρα χρόνια. Για να της ανταποδώσει την καλοσύνη, ο Ήφαιστος της χάριζε κοσμήματα που έφτιαχνε μόνος στο σιδηρουργείο του. Κι όταν είδε κάποτε η Ήρα ένα περίτεχνο περιδέραιο από χρυσαφένια όστρακα να στολίζει τον λαιμό της Νηρηίδας, ζήλεψε κι απαίτησε να γυρίσει στον Όλυμπο το χαμένο της παιδί, που είχε γίνει τόσο άξιος τεχνίτης!

Τη δεύτερη φορά τον απαρνήθηκε ο Δίας, ο πατέρας του. Θύμωσε, λένε, που πήρε το μέρος της Ήρας σε μια διαμάχη τους, τον άρπαξε απ' το πόδι και τον πέταξε ακόμη μια φορά από τον Όλυμπο. Μια μέρα διάρκεσε η πτώση του Ήφαιστου, ώσπου προσγειώ-

θηκε στη Λήμνο με τα δυο του πόδια σπασμένα. Πονούσε, διψούσε κι η καρδιά του μάτωνε από την αδικία – θεός αυτός, να 'ναι πεταμένος σαν κουρέλι στην άκρη του Αιγαίου.

Την ώρα του δειλινού, εκεί που έλεγε ότι είναι βάνο η αθανασία και λαχταρούσε τον θάνατο των θνητών, φάνηκε ένας μικρός βοσκός με το κοπάδι του. Του 'δωσε γάλα να πιει απ' τις κατσίκες του κι έτρεξε ευθύς να φέρει τον πατέρα και τη μάνα του για να τον μεταφέρουν στο καλύβι τους. Του άλειψαν τα πόδια με βαλσαμόλαδο και μέλι, τα έδεσαν με καθαρά πανιά και μοιράστηκαν για μήνες το φτωχικό τους μαζί του. Χόρτασε καλοσύνη ο θεός, γαλήνεψε η ψυχή του. Κι όταν ένιωσε ότι ξαναβρήκε τις δυνάμεις του –χωλός πια από το πέσιμο, γιατί το ένα του πόδι, εκείνο από το οποίο τον είχε πιάσει ο πατέρας του πάνω στον θυμό του, δεν έγιανε ποτέ–, έστησε το εργαστήρι του στην κορυφή του βουνού κι έπιασε να δουλεύει.

Πρώτα πρώτα, αποφάσισε να προσφέρει κάτι στους ανθρώπους –όλους τους ανθρώπους– για το καλό που του έκαναν οι βοσκοί. Έψαξε στο βουνό, βρήκε ένα όμορφο κομμάτι ασήμι, άναψε τη φωτιά κι έβαλε το μέταλλο να λιώσει. Θα έφτιαχνε ένα φυλαχτό. Από τη μια πλευρά θα καλλιτεχνούσε μια τριάινα κι ένα δελφίни – τα σύμβολα του Ποσειδώνα, που τον είχε υποδεχτεί στα μικράτα του. Από την άλλη μια γλαύκα κι ένα κλαρί ελιάς – τα ιερά σύμβολα της δίκαιης αδελφής του, της Αθηνάς, που μόνη απ' όλους τους θεούς

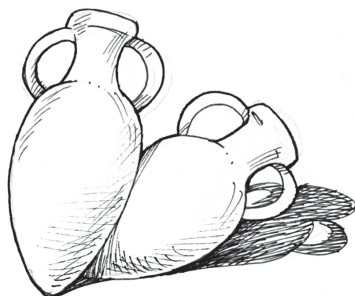
ερχόταν να τον δει στο νησί μεταμφιεσμένη σε γερόντισσα.

Όταν ολοκληρώθηκε το φυλαχτό, στάθηκε μια στιγμή να το αποθαυμάσει κι έπειτα το 'παιξε μια δυο φορές στη χούφτα του, σαν για να ζυγίσει τη δύναμη της φωτιάς, του νερού και της σοφίας που είχε κλείσει μέσα του. Τέλος, υψώνοντας το χέρι, το πέταξε με δύναμη μακριά, στα νερά του Αιγαίου. Όποιος το 'βρισκε θα 'χε την προστασία των θεών!

Το φυλαχτό αυτό ήταν ο Ελλάνικος.

1

Χίος, Σεπτέμβριος 481 π.Χ.

Ο ΦΑΙΔΩΝΑΣ έβαλε το χέρι στο μέτωπο και αγνάντεψε το Αιγαίο. Πάνε μέρες τώρα που περίμενε με αγωνία τον πατέρα του να γυρίσει από τον μακρινό Τάραντα, την πόλη του γιου του Ποσειδώνα. Είχε πάει εκεί για να πουλήσει τον αριούσιο οίνο, το γλυκόπιτο κρασί της Χίου που 'ταν ξακουστό στα πέρατα της οικουμένης. Ο καιρός όμως κυλούσε και δε φαινόταν πανί στον ορίζοντα.

Άκουγε άραγε ο Ποσειδώνας τις προσευχές του; Θα προστάτευε τον πατέρα του από τις κακοτοπιές; αναρωτιόταν.

Τις τελευταίες μέρες είχαν φτάσει φήμες στο νησί για πειρατές που έκαναν επίθεση σε πλεούμενα στα ανοιχτά του Αιγαίου, κλέβοντας τα εμπορεύματα και

αιχμαλωτίζοντας τα πληρώματά τους. Αυτός ήταν ο μεγαλύτερος φόβος του αγοριού: να πουλήσουν δούλο τον πατέρα του!

Ο Φαίδωνας κούνησε το κεφάλι, σαν για να διώξει τις άσχημες σκέψεις. Μπορεί να 'ταν μόλις εννιά χρόνων, αλλά δε θα άφηνε τον φόβο να φωλιάσει στην καρδιά του. Εξάλλου ο πατέρας του είχε μαζί του το φυλαχτό της οικογένειάς τους, τον ασημένιο Ελλάνικο, σκέφτηκε κι ένιωσε να ξαναβρίσκει την αισιοδοξία του.

Πριν φύγει, ο πατέρας του, ο πολυταξιδεμένος Λαέρτης, του είχε υποσχεθεί πως, ό,τι κι αν γινόταν, θα έβρισκε τρόπο να γυρίσει πίσω. Και μετά, στο επόμενο ταξίδι του, θα έπαιρνε μαζί του και τον Φαίδωνα. Έτσι του είχε υποσχεθεί κι οι υποσχέσεις ήταν για να τηρούνται!

Ο Φαίδωνας έκατσε λίγη ώρα ακόμα κοιτάζοντας το πέλαγος, ώσπου άρχισε να σκοτεινιάζει. Γαληνεμέ-

νος πια, πήρε τον δρόμο του γυρισμού. Με γοργό βήμα ανέβηκε τον λόφο που οδηγούσε στο σπίτι του, ένα κατάλευκο οίκημα με μια μεγάλη αυλή, σκεπασμένη με κληματαριά. Στην είσοδο του σπιτιού είδε καθισμένη τη μικρή του αδερφή, τη Μυρτώ, να παίζει μ' ένα γατάκι.
«Πού το βρήκες

πάλι τούτο το πλάσμα;» τη ρώτησε γελαστά ο Φαίδωνας. «Λίγο σε αφήνει η μάνα μόνη στην αυλή μας κι εσύ ξετρουπώνεις ζωάκια!»

Η Μυρτώ συνέχισε να παίζει με τον νέο της φίλο, σαν να μην άκουσε τα λόγια του. Έξαφνα όμως γύρισε προς τη μεριά του αδελφού της, σαν να θυμήθηκε κάτι σημαντικό:

«Μου έφερρες αυτό που σου ζήτησα;».

«Και τι μου ζήτησες, αδερφή μου;»

«Ένα κοχύλι από την παραλία για να στολίσω το δωμάτιό μου, δεν το θυμάσαι; Από αυτά που αστράφτει η κοιλιά τους σαν ασήμι».

«Αχ, Μυρτώ, το ξέχασα εντελώς!» απάντησε στενοχωρημένο το αγόρι. «Αύριο. Θα σου το φέρω αύριο, σ' το υπόσχομαι!»

«Έτσι είσαι πάντα, Φαίδωνα» του αντιγύρισε μωτρωμένη η μικρή. «Πας στην παραλία και κοιτάς τη θάλασσα με τις ώρες, αλλά το κοχυλάκι μου το ξεχνάς».

Τη συζήτηση διέκοψε η φωνή της Ξανθίππης, της υπηρέτριας του σπιτιού:

«Φαίδωνα, Μυρτώ, ήρθε η ώρα του δείπνου, παιδιά μου!».

Τα δύο αδέρφια μπήκαν τρέχοντας στο σπίτι. Πάνω στο ξύλινο τραπέζι ήταν απλωμένα όλα τα καλά του τόπου τους: ψωμί μοσχομυριστό, φακές βραστές και ελιές λαχταριστές.

«Περιμένετε μόνο τη μάνα και τον παππού σας» είπε ψευτοαυστηρά η Ξανθίππη βλέποντας τη φούρια

των παιδιών. «Το φαγητό είναι για όλους, όχι μόνο για τους δυο σας».

Η Αντίκλεια, η μητέρα τους, ήταν μια γυναίκα τριάντα περίπου χρονών, με μαύρα πυκνά μαλλιά και μαύρα μάτια, ίδια με του Φαίδωνα και της Μυρτώς.

«Το δείπνο είναι η ώρα της οικογένειας» είπε. «Ας ευχαριστήσουμε πρώτα την Εστία και την Ήρα για το πλούσιο τραπέζι».

«Κι ας ενώσουμε τα χέρια σε μια προσευχή στον Ποσειδώνα για να 'χει καλά τον Λαέρτη, τον πατέρα σας» συμπλήρωσε μπαίνοντας στο δωμάτιο ο Κρίτωνας, ο σοφός παππούς τους με το πλατύ χαμόγελο και την κάτασπρη γενειάδα.

Η οικογένεια έφαγε σιωπηλά, με τη σκέψη στον πατέρα. Όταν απόφαγαν, μίλησε ο Φαίδωνας:

«Παππού, θα μας πεις την ιστορία του Οينوπίωνα:».

«Ναι, την ιστορία του Οينوπίωνα!» πετάχτηκε όλο χαρά η Μυρτώ. «Είναι η αγαπημένη μου».

«Αφού είναι η αγαπημένη σου, θα σας την πω» απάντησε ο Κρίτωνας, που δύσκολα χάλαγε χατίρι στα εγγόνια του. «Ελάτε, πάμε στην αυλή».

Τα παιδιά κάθισαν στις πλάκες, που ήταν ακόμη ξεστές από τον ήλιο, ενώ ο παππούς κάθισε σε ένα σκαμνί καμωμένο από πεύκο. Μισόκλεισε τα μάτια, χάιδεψε τη λευκή του γενειάδα και άρχισε να αφηγείται με τη βαθιά φωνή του:

«Ο Οينوπίωνας ήταν ο πρώτος βασιλιάς του νησιού

μας. Γεννήθηκε στην Κρήτη, το ξακουστό νησί του βασιλιά Μίνωα, κι ήταν γιος του Διόνυσου, του θεού του κρασιού, και της Αριάδνης, κόρης του Μίνωα. Όταν ο Οينوπίωνας έφτασε στο νησί μας, το αγάπησε μεμιάς κι έβαλε με τον νου του να εγκατασταθεί εδώ και να το κυβερνήσει. Κι έτσι έγινε και σε λίγο φύτρωναν παντού αμπέλια, γιατί ο Οينوπίωνας έμαθε στους κατοίκους την αμπελουργία και τα μυστικά του τρύγου...».

«Θα μας πεις, παππού, για τη Χιόνη;» τον διέκοψε η Μυρτώ, ανυπόμονη να ακούσει για την αγαπημένη της προγκίπισσα.

«Η Χιόνη, που λέτε, παιδιά μου» συνέχισε ο Κρίτωνας την αφήγησή του «ήταν η κόρη του Οينوπίωνα. Μια μέρα την είδε ο Ωρίωνας, ο πιο τρανός κυνηγός της οικουμένης, γιος του ίδιου του Ποσειδώνα, και την αγάπησε. Ο Ωρίωνας είχε φτάσει στη Χίο περπατητά, γιατί οι θεοί τού είχαν δώσει το χάρισμα να περπατάει στο νερό, και με τα βέλη του εξολόθρευσε όλα τα θηρία του νησιού, που κατατρόμαζαν ζώα και ανθρώπους. Όταν τέλειωσε το έργο του, πήγε στον βασιλιά Οينوπίωνα και είπε: “Τώρα που σου έδειξα τι αξίζω, θέλω να μου δώσεις την κόρη σου, την όμορφη τη Χιόνη, για γυναίκα μου”.

»Όμως του Οينوπίωνα δεν του άρεσε αυτός ο αλαζόνας άντρας, κι ας ήταν γιος του Ποσειδώνα. Κι επειδή φοβόταν να του αρνηθεί τη Χιόνη, αποφάσισε να του φερθεί με δόλο. “Είσαι άξιος κυνηγός και την κόρη μου θα πάρεις” του είπε. “Έλα λοιπόν να γιορτά-

σουμε την ένωσή σας” κι έκανε νόημα σε έναν δούλο να φέρει μια ασημένια κούπα γεμάτη μαύρο κρασί.

»Ο Ωρίωνας άδειασε μονομιάς την κούπα, μα, πριν προλάβει να την επιστρέψει στον δούλο, έπεσε αναίσθητος. Όταν ξύπνησε...».

«Τι έγινε; Τι έγινε όταν ξύπνησε;» ρώτησαν με αγωνία τα δύο παιδιά, λες και δεν είχαν ξανακούσει την ιστορία.

«Όταν ξύπνησε, βρισκόταν τυφλωμένος στα βάθη της θάλασσας».

Τα παιδιά κράτησαν την ανάσα τους, όπως έκαναν πάντα σ’ αυτό το σημείο.

«Όμως η ιστορία μας, παιδιά μου, δεν τελειώνει εδώ» είπε ο Κρίωνας χαϊδεύοντας τη γενειάδα του. «Ο σιδηρουργός των θεών, ο Ήφαιστος, λυπήθηκε τον Ωρίωνα κι έτσι τον μάζεψε από τα παγωμένα βάθη της θάλασσας και τον πήγε στον Απόλλωνα, που του ξανάδωσε το φως του. Κι όταν αργότερα ο Ωρίωνας έφυγε από τον κόσμο των θνητών, έγινε αστερισμός στον ουρανό και οδηγεί τους ναυτικούς στα σπίτια τους».

«Αχ, μακάρι οι θεοί να κάνουν να γυρίσει γρήγορα ο πατέρας και να μου φέρει και το χτενάκι που του ζήτησα!» είπε η Μυρτώ και όλοι έσκασαν στα γέλια.

Όταν κοιμήθηκαν πια τα παιδιά, η μητέρα τους έμεινε μόνη στο μισόφωτο σφίγγοντας ανήσυχη στα χέρια της ένα αγαλματάκι της θεάς Κυβέλης, της Μεγάλης Μητέρας.